

Raadscommissie BSM gemeente Gulpen-Wittem 6 april 2023

Bijdrage Adviesraad Sociaal Domein Gulpen-Wittem Gulpen-Wittem n.a.v. concept Regionaal Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning 2023-2026

Geachte leden van de Raadscommissie BSM,

Dank voor de mogelijkheid om uw aandacht te vragen voor wat de kern zou moeten zijn van het concept Regionaal Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning 2023-2026.

Als ASD zetten wij ons in om **het perspectief van de inwoners centraal te stellen** bij de evaluatie en totstandkoming van beleid. Wij hebben geconstateerd, net als de Samenwerkende Adviesraden Sociaal Domein Maastricht - Heuvelland, dat het perspectief van de inwoner niet centraal staat in het concept Regionaal Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning 2023- 2026.

De kernopdracht zoals verwoord in de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 en de stem van de inwoners klinkt onvoldoende door. In het eindadvies leggen wij uit dat dit concept Regionaal Beleidsplan haaks staat op deze visie op participatie van inwoners of hun representanten in de vorm van een adviesraad. Vandaar dat wij ten aanzien van het concept beleidsstuk dat nu voorligt, **negatief adviseren**.

Deze week heeft de ASD de reactie van de wethouder ontvangen op ons negatief eindadvies. Deze reactie is opgesteld door de wethouders Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland en voor de goede lezer bevestigen zij nog een keer dat 'de inwoner centraal' naar onze mening een loze kreet is.

Ook in Gulpen-Wittem heeft uw Raad, als we terugblikken vanaf 2018 tot heden nadrukkelijk in legio beleidsstukken vastgelegd dat:

- ❖ we meer de nadruk leggen op luisteren naar en ophalen wat er leeft onder de inwoners, dan door te zeggen hoe het moet;
- ❖ het samenspel tussen onze inwoners en onze medewerkers van cruciaal belang is bij de aanpak van de problemen die op ons pad liggen en nog gaan komen; Wij investeren in mensen, de samenleving is ons sociaal kapitaal;
- ❖ we steeds willen weten wat er leeft onder onze inwoners EN we willen luisteren. Het bestuur dient de gemeenschap. Zij moeten naar buiten treden en inwoners en organisaties actief opzoeken.
- ❖ in het huidige coalitieakkoord heeft u zelfs opgenomen dat iedereen de kans moet krijgen om mee te praten, maar kan daartoe niet verplicht worden. Citaat: Wij willen veel mensen bereiken en zetten daarbij passende en laagdrempelige manieren in om mee te praten. Samenwerking betekent ook dat we actieve betrokkenheid en samenwerking stimuleren met en tussen inwoners, ondernemers en verenigingen. We benutten daarbij de ervaringsdeskundigheid en expertise van onze gemeente en samenleving. We hebben aandacht voor de democratische legitimiteit en transparante processen voor participatie bij (regionale) afstemming en besluitvorming;
- ❖ de Adviesraad Sociaal Domein actief betrokken wordt bij de beleidsontwikkeling, beleidsimplementatie, beleidsuitvoering en beleidsevaluatie opdat zij bijdragen aan de totstandkoming of verbetering van beleid.

Vanuit het perspectief van de ASD is er sprake van een moeizaam participatieproces bij de totstandkoming van dit concept Regionaal Beleidsplan, ondanks alle inspanningen van betrokken beleidsmedewerkers en leden van de Samenwerkende ASD M-H.

Uitgezonderd de ambtenaren die op basis van onderling vertrouwen in gesprek gaan met de ASD, hebben we in dit traject en vergelijkbare vorige beleidstrajecten te vaak te maken met beleidsmedewerkers die moeilijk toegang verschaffen tot hun afgebakend werkterrein. Zo heeft men ambtelijk ervoor gekozen om de zorgen van de gemeente over de huidige maatschappelijke ontwikkelingen en de betaalbaarheid van het sociaal domein niet te delen met de ASD. Er is geen ruimte gemaakt voor een gemeenschappelijke evaluatie van de Toekomstagenda Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland 2022. Dan hadden we gezamenlijk kunnen toetsen of de daarin genoemde missie, visie en leidende principes nog van toepassing zijn.

Door ambtelijk andere keuzes te maken en zonder het betrekken van de doelgroep en de Adviesraden Sociaal Domein, wordt naar onze mening een nieuw Wmo-huis gebouwd op basis van zoals o.a. het Sociaal Cultureel Planbureau zegt: 'persoonlijke ideeën van ambtenaren over hoe de wereld in elkaar zit'. Zij geven aan dat de democratie een sterker burgerperspectief in overheidsbeleid vereist. Ambtenaren zijn zich vaak niet bewust van de 'bubbel' waarin zijzelf verkeren. De aannames over wat burgers allemaal wel en niet zullen of kunnen doen, kloppen vaak niet of blijken onrealistisch. Als de overheid de situatie van mensen niet begrijpt, is beleid niet alleen ineffectief, maar kunnen de gekozen oplossingen de problemen zelfs vergroten. Aldus het SCP.

Wij zien een **terugkerend patroon** waarbij vroegtijdige participatie van de ASD bij ontwikkeling, uitvoering en evaluatie van beleid bij sleutelfiguren in de ambtelijke organisaties op hardnekkige weerstand stuit. Herhaaldelijk hebben we aangegeven dat we onze adviesrol willen vervullen via advisering en meedenken bij de start van het proces van beleidsontwikkeling. Anders gezegd, eerst met inwoners of hun vertegenwoordigers praten en dan pas schrijven. Van buiten dus naar binnen werken.

Als ASD vinden wij dat de gemeente met inwoners het gesprek moet aangaan om de basis te leggen voor een breed gedragen missie, visie en leidende principes op maatschappelijke ondersteuning.

Ons verzoek aan de gemeenteraad is dan ook om tot een bindende uitspraak te komen voor een zo vroeg mogelijke betrokkenheid van de Adviesraad Sociaal Domein en belanghebbende inwoners bij de ontwikkeling, uitvoering en evaluatie van beleid in het Sociaal Domein.

*De ASD's van de gemeenten Maastricht, Meerssen, Eijsden- Margraten, Valkenburg, Gulpen-Wittem en Vaals werken op regionale thema's samen onder de noemer Samenwerkende Adviesraden Sociaal Domein Maastricht Heuvelland.

Naschrift:

Op woensdag 29 maart jl. vond voor de eerste keer de Dag van het Beleid plaats. De dag werd geopend door de ministers Weerwind (Rechtsbescherming) en Schouten (Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen) zij stonden stil bij het belang van goede beleidsvoorbereiding en de politieke context. Daarnaast waren er keynotes van Kim Putters, voorzitter van de SER, en Thom de Graaf, vice-president van de Raad van State. Wellicht dat deze of gene van jullie bij deze bijzondere bijeenkomst aanwezig is geweest. Vermeldenswaardig is wat mij betreft de keynote van Kim Putters, die naadloos aansluit bij hetgeen zich ook in onze regio Zuid-Limburg manifesteert, namelijk de zoektocht naar nieuwe verhoudingen tussen inwoners, bestuurders en beleidsmedewerkers.

Putters betoogt: “Op steeds meer plekken wordt nu ook via dialoogtafels en vormen van burgerparticipatie naar verbinding gezocht. Dat is vooruitgang, maar het gaat om het institutioneel verankeren van voldoende participatie en representatie gekoppeld aan ervaringen, kennis en belangen. En, niet het opportunistisch organiseren van dialoogtafels aan het einde van een beleidstraject.”

Kim Putters breekt een lans voor de institutionalisering van de betrokkenheid van belanghebbenden bij de totstandkoming van beleid en in het bijzonder bij de uitvoering ervan. Hij betoogt: “Essentieel daarbij is de gelijkwaardige betrokkenheid van de uitvoeringsorganisaties, maatschappelijk middenveld en de mensen en ondernemingen die te maken krijgen met het beleid. We moeten veel meer uitgaan van de leefwereld van mensen.” Een oproep waar de Samenwerkende Adviesraden Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland en daarmee de ASD Gulpen-Wittem het roerend mee eens zijn. Vanuit deze zienswijze rust er een grote verantwoordelijkheid op de schouders van beleidsmedewerkers en bestuurders om deze noodzakelijke verandering in hun werkwijze tot stand te brengen. Ga als beleidsmedewerker tijdig in gesprek met belanghebbenden en ervaar de inhoudelijke verrijking en verdieping. Zie hoe het draagvlak zich verbreed en onderling vertrouwen groeit. Als ASD zijn we zeer hoopvol dat vele betrokkenen de oproep van Kim Putters ter harte zullen nemen.